ऽस्ततो यमः नैतारमनुगच्छेयः स्वामिनं चानुजीवितं आज्ञा
नैय सविशेषयः सर्वसर्वकामार्थदोह्यः अपि दुर्लभदुरोर्ध्व
कोपघातानुगतचेतसः प्राह्यो राजसूर्यस्यः स्यकृतं वेहस्य
लब्धानां उत्तम अविदांश्रेयसूत्तं सर्वप्राणिनिषेवितं उत्तमनु
विलीनस्य फलतरां स्यात्फलतरां इत्थी हस्मा ह भगवान्
शालिहोत्र भगवानुशासनं इति शालिहोत्रे उत्तरीये प्रथमस्थाने
गतिस्थान नामाध्यायः सप्तदश १७ शालिहोत्रमृषि
श्रेष्ठं सुश्रुतः परिपृच्छति यथा विभक्ताः तुरङ्गाणां वाजि
नां च ब्रवीहि मे धन्या धन्यं फलं यच्च बललाभं तत्वमेव द
एवं पृष्टस्तु भगवान् शालिहोत्रः प्रभाषते यथा रागे
वैतुवा यत्नाच्च स्वानां समतत्व दतुयत्न तनतुरङ्गाणां विवे
यतस्य संस्थानतः फल श्रेष्ठाश्रितं प्राप्य तुरङ्गं कल्पा
यच वकु श्रितं प्राप्ये ललाटे चासितं यत्नाद्विविधिवद्वामिष्यते

श्री०

शा० हो० श्वेतं यस्य तु चौरायां घोरायां पुंड्रं प्रकीर्त्तितं सर्वश्वेतस्तु खो
९·६ यः स्यात् सोवर्णोऽत्रिपुंड्रकः वर्णानुवर्णयोर्ग्राह्यं श्वेतम
श्वेतयोर्भवेत् पुंड्रनाम्नि सर्वेषु ग्राह्यं भेदेषु वाह्यकावेत्
एते पुंड्रविकल्पास्तु स्मृता विज्ञो धुजी स्वः शारःकर्णा
दिकं शंकुकालपादोदरास्तते वर्णोपरोयस्य भवेत्स तु
विज्ञो हि रगमः नेमाक सहृदयं प्राप्तास पाणिरेष्य जायते स्तव
दिक्कुटे घोरायां मस्तके कुंडले त्रिके श्वेतो कर्णाग्र
योः पार्श्वोर्मेढ्रनाग्रे च वालधौ वर्णोपरोयस्य भवेत्स धुज्ञातो
ऽप्रकीर्त्तितः धुजिनं तत्समारुह्य प्रमोराज्यन्निवर्त्तते ने
त्रं संस्थाने तत्प्रेष्यतु पुंड्र पञ्चलला मतं फलं तयोः प्रवक्ष्यामि देवे
देशार्चितं तव श्वादर्शांकुशशंभृंगार धन्वचामरसंस्थितं
वज्रमालकश्रीवृत्तकलशाच्चालिकाण्डानि वस्य पुष्पेण
द्रत्पं मन्ना नित्य स्यलपत्पनु पुत्रपौत्रैर्धनैर्धर्म्यैर्मित्रैर्दा

रैवंलिनाच राज्यंविवर्द्धितेवाद्यहयस्थस्तुत्वमेपत्ते ह्यु।
मेमंजरिलिखभंडुर्ट्टयस्यहयस्यात् नसाभत्तोन्द्सोगो
गयंप्रजेनाधिपयाद्धत्तां वेठरसंडुर्ट्टमेवन्दिलामाय
निर्हिरोत् संखरवड्ड धनुवर्तला गलकशलेगदा ४
जेःपताकाशालिर्यस्यउंडाकान्तिभविता सोस्मराजोपवा
हस्याधिक्षयःसजयावहः नमोऽस्तुयन्तपः श्रेष्ठःसर्वानरि
गणानजयेत् यस्यःउत्तरोशृपोद्ध्रा श्रावितत्वाप्याधिगश्रुति
स्तवकाहुतिस्मृपाख्निविनिवेदितिकाद्दानैः यस्याक्षस्य
भवेतंडुर्ट्टतस्यभत्तामिताफलः यजेनवहुमिर्दुरवैः।
उंडु॰ क्रलामैर्भूरिदक्षिणैः कुंभनिभंयस्यत्तवकाकाकारमेव
निश्चिंप्रामोतिविपुलांभत्तानिस्यहयस्यात् उपकारोनैल नव=
पत्नामानयाद्धायदर्शस्यिन्तं उंडुर्ट्टयस्येदृशंपश्यद्ध्रुम
नेर्ष्यदंतुमं गयाकान्तिनिर्भंडुर्ट्टवनीराजोर्यविवर्द्धनं स

श्या. हो. वक्षोत्तकरखौवाजीवैश्यस्यपशुवर्द्धनः विशालश्च प
११. रिष्वश्चयत्तयान्नागगमायत्त प्रान्तिप्रशस्तानात्यत्तकोनिवि
परीतानिमेषराउ यस्यार्थपुंढ्वानिविल्कलूपंवाम्भेन
२६ पार्श्वेन हनुमवहं वामादिकुटमललाटभाग संस्पर्शी
जानंभवतोऽयस्यक ललाटलिमःसभवेद्धिपिलहस
मभीदाएंक नहप्रियस्य कस्याविलिम्नःतुविगाहितोस्य
निपैवगंडा यनुंद्वक्रःवामपूटतन्भवेतचन्द्रमिवंव
मध्यातिगंडापपश्च पुंडूमेवावंयस्य हयःऽरवीभ सम
वेनू रज्जुभितिगंडेवापिभत्रांविंधनमेछ्राति विशि
वणकूमाछायाघृयत्तांवशानिपीतिर्यगायत्तपुंडूरा
वनेवासाविनिद्दिशेत् प्राप्यपुंडूस्यवैयस्यरूपसपु
वगिष्यते कल्मावपुंड्रःलोप्याहोभनुष्मार्थाविवानि
नः यस्याप्रान्तकवंपामंपुंड्मूलान्नोत्तितस्या स्या।

भर्ता

तेस्य सखीभूत्वामला श्वेनविपद्यते विछिन्नानिविवर्ज्जानि
मव्यक्तानितन्नूनिच तानिविंत्तविनाशायद्दूराद्युगमता
यत्र धन्यधन्यात्यप्योक्तानिपुंद्राशिणाहरगस्यत श्चत:
परललामानि धन्या धन्यानिमे श्वेत श्वेतस्यललाट
टस्य श्वेतंपत्तुललामजं पुंड्र पञ्चापिविख्यातंललामेषापि श्व
लद्गुरां भूयस्तु:स्थान स्तत्त्वनाद्विशीर्यात्तुभ्रमाञ्जमा
चंद्रार्द्धचंद्रपञ्चाभस्तूयभद्रासमाकृति: कम्पनाधाकृति
र्वापिललामयस्यवाजिन: तस्यभर्तालिभेद्राग्पशुद्वपो
भ्र= त्रैरुण्यवृद्धि मेस्यावर्त्तानिभंयस्यह्रस्वपुष्टुत्तानिभंतस्या
ललामंतत्प्रशस्तं स्यात्: सौभाग्यवर्द्धनं. ह्यात्स्यतस्य
भर्तानिप्रभूतं धनमाप्नुयात् यस्याभवंतिसत्त्वानिललामं
तस्यवाजिन: भर्ताभवत्यत्तेस्तु रहूत्त्यतेपुत्रपौत्रवा
न् वित्तानिगच्छतिसज्जातिपदेशसर्वश: यत्रमध्य

सा॰ ति॰ ललाटमोक्षो भर्तुर्विस्पान्नदोभवेत् नवडमार्तललाटो
११२ क्षोव्यवहारविवर्जितः गवाक्षव्यालपत्नीरणामिश्रुतं
सहश्यावृत्तिः ललाटमेयस्यहुशौत्रसोमृत्युत्पाध्यीरसाग्र
तः चक्रगः समश्रीयात्पुत्रपौत्रविवर्द्धनः ललाटम
ध्यमंयच्चयच्चदृष्टिरराभागजं ललाटमंतन्त्रशक्तेनया
तःसौभाग्यवर्द्धनं तयस्यतस्यभर्त्ताच प्रवर्त्तेधनमाप्नु
यात् इत्यक्तानिप्रशस्तानिप्रशस्तावधन्यानियानिद्व
ललाटजंबावाकेपदृष्ट्यायाकोटकाहानि: तस्यभर
तोऽसुखीभूत्वामरणात्नेविपद्यते विशिष्टानिविवा
र्हानिनिवक्तानिनतानिच व्यामिश्राणिनिविधानि
यानितुःसदृशानिचे मन्यवसानिवर्णानिफल का
राकाविलानिच नानिविनाविनाशायललाटानिवानि
हिंसोंन ४८ इत्येकत्रयेप्रथमस्थानेध्यायः दशम
१८

शालिहोत्रं समपृच्छंति भक्ता: सुश्रुतसम्मता: त्रिविध
स्यसत्त्वस्य भेदात्कायं वृत्तौ न संशय: त्रिविधत्वं कथ
नस्य एनादि छामि वोदितं एवं पृष्टस्तु तै: पुत्रै: शालिहो
त्रप्रभाषते त्रिविधं सत्त्वामि छंति शुद्धं राजसं तामसं सात्विक
तत्र शुद्धस्य भेदा: स्यु: कल्याणांशस्य सप्तधा: ब्राह्ममा
र्षमैन्द्रं च याम्यं कौबेरं वारुणं गांधर्वसत्त्वमवि
पापराजसं षड्विधं स्मृतम् आसुरं राक्षसं चैव पैशाचं
नागसंभवं पैत्र्यं तथा

शाकुनं च राजसं च द्विधं विदुः पाशवं चैव मानुष्यं च वा
मनस्पत्यं तथैव च मोहास्पदं तथा त्रिविधं नाम संसत्व
मेव च भेदाः षोडश इत्यनेसत्त्वभुत्रा विधं च वदंत्यत
व्यंजनैर्युज्यते ब्राह्मं सत्त्वं विनिर्दिशेत् विद्वान् ग्रन्थाद्वै
वषत्रिभा धारणांतरया मनोपशांति स्नानयायात्मि
नैतानि निनित्यशः मंदमोहे स्मरारोग्मसत्वमार्थ्यं विनि
र्दिशेत् व्यपेतं रागलोभ च भयान्मोहात्तथैव च खल
त्विव्याति सदनिमानानाहकारी च यो भवेत् याम्यमेतन्नाहि
जानीयाद्वाजीशास्त्रविशारदः अनेकं कोपप्रसादं च
स्यंतिमं तं मु चिंतया दृष्टानेमानेच मोचेन च संपन्नानि
न्यकामदं उद्यानशीलकौबेरं तथा पात्रचिहारिणः ए
मायर्यभाशिनेशुभमस्तु विवैधिरां मुवि: क्षेमोविहारैः
सविंस्मरतुदुःसौम्यदधृतिं स्यानकोपप्रसादं च मात्रा:
भीरुं कुतरांविदुः गांधर्वसप्तमं विधाप्रियगंधात्

प्रा·हो· लेपनं पुरुषशब्दाभिरामं चाविहारप्रियमेवच पाव
१२२ माल्यप्रियं नित्यं गुरुसूर्यवतां विदुः भृगुभे दानवसौरे
वरराजसंपद्धिधंप्रदम् एकर्ययुक्तमौदार्यचिडाभोपादि
कं तथा भूरतो ह्यांग महनीरसप्रसर्वंग हवाप्नुये नि
रतंवानमश्ञायां निरलकोशमेवच अन्यदूर्यनायारौद्
मस्सुरताविनिर्दिशेत् नित्यंक्रोधान्वितं चैव नयाद्धि
भूमितारिणं भमर्यरांषिप्रियप्रमायायासप्रियमेवच
दृष्टिंमिहाशनं चैवराजसंसत्तमेवच भीकस्क्रचिदेयिरा
वतत्रः माप्रियदर्शनं महाशुनं भेदकान्वि क्रूराभिवतव
तंतथा भृत्यागादप्रमादितपेश्रा वनमध्ये विदुः भ्रकु
भूमिलम्भूरवनी दुण मायायासप्रीलिनं प्रियपावविहार
वनागसत्वाविनिर्दिशेत् कुवारि धप्रचारं चतुः शील
भोजनप्रियं ग्रसविभागं तं चैवप्रातिलोमावरतांय
ने कर्मशायंचैववाणिनापैत्रसत्वाविनिर्दिशेत् च

ष्यत्कः कामक्रोधमज्जस्माहारसेविनं अनवस्थित
मेवैनं अमर्षं शाकुनं विदुः निराकारिष्णुभीरुं च तत्व
प्रशीलममेध्यसं आहारमेपुनं परपाशावकीर्तिनि
द्विपीत आहारलुब्धमुग्धं च अभीरुं चाप्यनवस्थित
मात्स्यमेवं विजानीयात् सालिलं प्रियमेव च तथा
संवासयोगेन शीलेनाचारितेन च सत्वमुद्यमलीनं
च ध्यानशीलं नयालसं आहारकेवलेछुनं वानस्प
त्यं तं विदुः इति षोडशभेदाः सत्वानां परिकीर्तिताः
वेदयन्ते त्रिविधं सत्वं सात्विकान्वराजसतामसं ह्ययानां ६
येन सद्रूचं तद्दुर्णमेवच श्रीमंतः सुखभाजस्त
लुणिकादीर्घदर्शिनः आयुष्मन्तश्च विज्ञेयाः सामा
वन्यस्त्वते ह्यपयः दुःखभाजो मत्स्यारसाः स्त्रीमिहणाः
साहसप्रियाः क्रूरा दुष्टशोरो वरागाश्च तेजवन्तश्च तेहयाः

ज्ञा· हो· ११४ ज्ञानविद्यादितो मेध्या विज्ञेया राजसाहयः नंदि
रणः स्वप्नशीला स्रग्ज्ञा हीनास्तत्पैवच दुर्मेधसो
लसाश्चैव विज्ञेया ज्ञानसाहयाः अन्तःपरप्रवद्धा
मिसन्त्वानालद्दशाणुप्यकृ स्वात्विकाराज्ञयावाहाः स
र्वेत्याश्चाभिरुजिताः विद्युध्याश्चाश्च विज्ञेया प्रुव
राजश्चतेहयाः सेन्मा हाश्चापवा हाश्च राज्ञः सेनाप
तेरपि उरोध्यामात्यपोश्चापि वाहनार्पैन्द्रएरजिताः
नैचस्रज्ञा प्रियाश्चापि भाराध्याने सदा त्तमाः पूरी
तो सवान वर्वेश्चदृतमादडाभिघात्तनैः जात्पिपा
सातिमारंचनिरोधावविषमाणिवा योकर्म
चिकित्साचभयशासंतप्यैवच मत्ताहभांडवंश
श्चात्वापता र्विकाविच यवाकम्मणि क्रियास्यैवनं
धमाल्यानुलेपनैः चतुरंगावलीहस्त्यापरसामाये
याः

देवतां आरोहेमवरोहंच तासंजेन्तुरगोत्तमाः नवा
वसीदंति सदा सात्विकाः सर्वकर्माणि जानाश्च शोला (कर्मसु)
शौचवन्तमार्गविज्ञाः स्वाचारो सत्पञ्च राष्ट्राजितनिद्रा (ताः सर्व)
जितक्रमाः जितेंद्रियाः सत्यसंधाः धृतिमंतः सुमे
धसः रक्षात्तत्वात्पोत्कुलांश्चानित्यमादेशकारिणः
स्वकर्मास्वनिपुणाः सत्वसात्विकाः शुभलक्षणाः नरा
णां प्रतिकुर्वंति प्रतिकूलानि कर्मसु आभीहूर्यु तेमकर्त्ता
रो यशोर्थकुलवर्द्धनाः शत्रुग्रामित्रजनतापरौ सेत्यानि
मर्द्दनाः धनरत्नप्रदाश्चैवहयानांचविवर्द्धनाः विजयं
तेमहीक्षितानां रणेविजयितः सदा विपरीतगुणास्त्वाश्च
राजसास्तामसास्तथा तस्मात्सर्वगुणोपेतानियुज्या
६६५ सर्वकर्मसु सत्वव्यंजनविज्ञानमेतत्रेपरिकीर्तितं
आ.५ इतिहस्मालभगवानशालिहोत्रानुप्राप्तसमं ५८ इति

मः
शा.हो. ११५ शालिहोत्रेऽत्र येसचाध्यायः एकोनविंशति १९ वेद
वेदांगविदु षंतपसाब्रह्मवर्चसं शालिहोत्रमृषिश्रेष्ठ
सुश्रुतः परिपृच्छति आत्तकस्वानमश्वेषु स्वराश्चैवशु
भाशुभान् वोद्धुमिच्छामि भगवान् गत्त यथ्यश्च शुभाशुभाः
प्रसन्नमेतद्यथावद्धितं भगवन्मम ब्रूहि मे एवं पृष्टो मम
हात्मर्षिः शालिहोत्रः प्रभाषते सर्वमिदं प्रवक्ष्यामि पृच्छा
त्वं यदिहेच्छसि अश्वानां स्वरं वक्ष्यामि यथा कंचचतुर्वि
धं गत्यारूपेण सत्वेन स्वरेणाच शुभाशुभं भवत्यन्वैम
नंतीयंमानुकाः सर्वमेवतः प्रसादहास्तिकमपत्पात
कमिति सप्त स्वरान्कं आहतानि परस्वरसमत्पत्वा
नुकंठविक्षेपं स्वरान्तकं यथा लक्ष्या. एवं वक्तविधं स्थित
वोतुकं शुभांविदितं नानाहेयं लक्षणैर्ये कण्ठाद्वक्ष्याम्यतु
वशः स्वरसंस्थानवाश्र्यान्धे श्रुणामि जनेनच त
थानारस्वरावरयसत्वादुकानिलक्षयेत् त्रिविधस्य

दुर्दर्शनीस्यभेदाः षोडशकीर्तिताः [illegible] कानित्यया
[illegible] नीनिरन्तीव [illegible]
[illegible] निर्दिष्टा [illegible] देवब्रालरणवद्वानामपर्वा
[illegible] च [illegible]
दशितोः [illegible]
[illegible]
[illegible] नरस्य [illegible] पुनः [illegible]
रके: [illegible] यानि [illegible]
गारवं [illegible] नेनारस्य [illegible]
संप्राप्य [illegible] यान्तमे: [illegible]
[illegible] कर्म [illegible] ह्याः [illegible]
[illegible] एवमानूकसंस्थानाः प्रशाला
ल्हयाः [illegible]: पिशाचा [illegible] तुल्यानूपाः।

श्वा·हो· त्कपेहयाः नयारवत्खरवराहैश्चविडालवद्यंकुमाहवोः
११६ गृध्रोलूकशशैश्चापि नश्रियायैचदुश्चने त्रैव्या
दपहीरांश्चैवक्रूतदर्शनसंस्थिताः तेषामन्नकायु
त्कायैस्वरैश्चैवसमन्विताः असिद्धार्थकराराज्ञांजयवित्तोप॰
हारकाते यस्मिन्देशेचाविस्थंतिसदेशोनसुखीभवेत् स्वरःसि
ग्धःसुगंभीरःसानुनादश्चएवजिनः मेघस्तमितनिर्घोषोवृष
स्यमृदितश्चव गजवृंहितनिर्घोषोब्राह्मणोपनयःस्वरः पुष्पा
ह घोषधरनिमः शंखदुंदुभिनिस्वनः सिंहनादोपमोयस्तुप्र
शस्यंतेस्वरास्तुते गंभीरामधुरास्निग्धायेषामेवंविधाः
स्वराःतेहयाःसुखमेधंते राज्ञश्चविजयावहाःराष्ट्रंचैवहि
कोशंचवर्द्धयंतिते यत्कोनिस्तैः येनकव्याराजवा
लाहयोत्तमाः संग्रामेविजयश्चैवभवत्यैतेर्हयोत्तमैः वि
त्तंपुत्रांश्चपौत्रांश्चधनधान्यंतथैवच ईदृशायत्रसंभ
वः

स्वास्तदुष्टस्ख्यमे धने स्वान्तकं शस्त्रमिन्युक्तमप्रशस्तत्वमि
वसंस्थिताः विचित्रं विस्तंदीनं विकृतं जर्जरं तुल्यं स्वरव
राज्ञाग्रागतकं काकस्वनां तथा मृगाला नाम विकारैः सह
शंनप्रशस्यते भवंतिनेनस्वरवीनोनवहाविजयैषिरता
करा राष्ट्रतयभ्रेवविना नंदस्वावहाः पदविन्यासयुक्तात्
जन्मप्रभृतियागानि एवमुक्ता विशेषेरानस्याः स्वराः
शुभाशुभं याहशं यस्य संस्थानमंगमन्यंगमभवेत् नाहशं
नह्रवेत्स्त्रानंतयागात्रिरपि स्मृताः स्वान्तकेषु समत्ताखाः
शाक्तिभिश्चसमाहिताः तिर्यगूर्ध्वायताः शीघ्राः लघवश्चो
मवकीर्तिताः नाप्रकाशगतियोपशंपत्ते पस्यवाजिवः
एतन्मंकीर्तिवित्तर्जिवपरभावा निलहरां यस्यवेगप्रसा
दक्षसमंताधावनानन्यथा निरगाद्दोषानिः संगात्सात्स्मृता गति
रुच्यते विजानीहृनिसर्वस्यवाकिंतः सिंहव्याघ्रकपीनां चस
या
एतेषां विपरीतं तु ल्यंयस्यां लक्षेनलतरां नामशुभा ५ पं० १३

शा.हो. लत्वंससंरभस्यच एरागोकृशाश धेनूनांवासगणानांम्येवच
१२८ हस्यस्याप्यमयूरस्यचाप्यापिललानापमाः येषांगत
यैश्चैतानांमंगल्यानोहयोत्तमाः ईदृशायस्यकरणाःस्त्रा
ज्ञापयथिवीपतिः वर्धतेविक्रमेराज्ञोवस्मानपुत्रपौत्र वृद्धिश्च
वान् प्रियत्नांवसुमतींचविविधंचफलोदयं प्राप्नोति
विविधानश्वान्यधनांगानिमाच्छितान् येषांविक्रोणनय
श्वसंकीर्णश्चापिवाजिनां उक्तानास्वालिनास्तंभायाश्च।
रवेलाणानिर्भवेत् नेत्राःप्रशस्तागतयोहृस्वपर्श्वविकटाः
५२। स्त्रायाः एवंप्रकारा येचान्येहृष्यंतेयस्यवाजिनाः अप
स्थातेलविज्ञेयाविषमाश्चैवनिंदिताः गौराश्वंचाका
शंचनाश्रयांनिधनादिकं उक्तिमालीहृशानश्वान्विना
यःपरिवर्जयेत् इत्युक्तंयत्प्रथमेस्थानेलक्षणकाध्यायः
विश्रामि २। अथशीतसमयशालायांशालिहोत्रमम ९९

त्रः गंधारो भिन्नाजि घ्रेरुनयोपपन्नयन्नात्तुभो भगवद्
गैद्रकपेराहृश्यंत्रेष्योद्दुरासदाः पापकंजानितश्चैवभ
द्रवैंत्तेषु कान्चनप्रभाः सारशासारदानांचवलद्दरांद्धहि
एषणां सन्ताभिवंप्रवदत्तः शास्त्रिणेत्रः प्रभावत्ते दृत्ता
गमात्तायां प्रहातात्वा विस्तवादि तीहिंसा कार्यवर्थचपेता
तांसा धुत्वं हरतो भवेत् शरीरम्भुवयः कुचिछरीरवि
यमा ह्यताः विपर्ययेसत्वगमे कालेदुर्दर्शनं भवेत्
भूतान्सहांतिव हवोगिपजो हुलप्रवृत्तयः उत्पत्यांचैव
सारेचशरीरेचपृष्ठभाग्रुभे जाते तत्पचयेत्न सर्वेव्यंजिनेस्त
त्रिवोपजे नल्मा घेत्रास्तसंस्थानाः सत्वप्रकाशःप्रसी
लिनः सम्यशीलशरीराणां तदूज्यात्तविपर्यये
६६८ तात्विशेषैराकदन्यामीष्ट्यन्नांगहृत्तोमम स्तसंस्थि
श्री तेष्वरेयान्तेजोबलम्रजावत्ताः आदान्तोदग्रमनसाव

शा॰ हो॰ यः स्त्रैन्नभोजसा हृदेंद्रियेण हृष्टेन शुद्धसत्वगतेन च तद्विधा
११८ यान्निरंगायां हृष्टायां देशकालयोः व हृद्‌कात्तरोकाले माता
पित्रोः समागमे तत्र यो जायते शावसर्वत्र गुणवान् भवेत्
यस्तु नो नैवशावेन नाहृष्टायां तु प्रजायते सकामेन च कामि
न्यामार्थिन्यां वाप्यनर्थिना बालेन चाति वृद्धायां किशोर्यां
स्त्रिविरेण वा कुपितायां विक्रुद्धेन भीतायामप्यभिसरणाद्
यातीयां द्वयत्तेन श्रांतायां श्रांतचेतसा हयो यद्यपि जायते
न च कर्मसु युज्यते एतैराचारदोषैस्तु मातापितृकृतैर्हयः
न कर्मयोग्यो भवति निर्गुणो ह्युभयेष्वपि पाषाणेषु च
र्मादौ वसंते ग्रा ग्रीष्मे हिते स्वस्थ साधारणे काले समधातु
षु देहिषु हृष्टायां पंचवर्षीयां त्रिवृषवर्षेण वाजिना उ
त्कृष्टेनाप्यकद्यायां सद्गुणस्य मनोज्ञयोः जायन्ते ये महा
राजसकार्यायोपलक्षयन्ते सप्तसर्वगुणस्थासं प्रसर्गः सर्वदोषवि

वार्जितः शारीरैश्चगुरोर्युक्तः सर्वकर्मस्थयोगिकः
मित्राजित्पुनरष्टाहसंशयोऽयंसमागतः ॥ कियंतः शा
द।= स्त्रोक्तास्यथा प्रकृत्याजन्मनावाकांतिः योनिसाध्यात्वसा
ध्याविशेषात्प्रपंचाहिमे एवंमित्राजितोऽष्टाहः शौ
लिलेवोगम्यभावात्त कर्माण्यप्रयुक्तस्यनिरातंकस्यवा
जिनेः यदश्वनिसमर्थविवेएनतशारदलहरा चत्वारः
शारदाश्लेयात्स्वभावाज्जन्मनात्तथा प्रकृतिस्थस्तुबालस्तू
लःकृशोजोहितशारदः लक्षणानस्यरूपःततोनाप्याधि
काभवेत् जन्मस्तन्यशरीराणिलक्षणाव्यंजनानिच
वर्त्यनेकर्माराण्येषांसर्वेषामनुसर्वशः प्राप्तेनसता
११८ वडवाप्रयोगेयानिशुक्षुवे तस्याप्यकस्माभिनवायवाः
मासानाचमेरेणच तृणपिपासार्दितायाश्चगर्भस्य
अ·७ वाजिशोरितं षण्मासिकस्यशावस्यमांसेकीभव

श्या·हो· स्वपः गर्भमस्मिन्मेदापितृस्वोभवानीवानवा समां
११८ सत्वस्त्वरूपगंभूतो जन्मनास्त्वशारदः नोपयोगयोभव
न्त्येवगन्तवकर्मस्तिसिद्धान्ति गर्भस्थानांनाल्ववडवाह्रिधामि
न्नोपचीयन्ते स्तूतासिनिद्द्यानान्यप्यागतियुज्योवत्या
धति भारान्नियोगस्थानांनायांवृद्धचाश्चेतियुज्यते न
चैवासाद्ययेद्गर्भसाद्भूतोद्दौरासस्रोणितं नेत्रारात्पएरे
धुसवर्द्धितोव धयोपष्या नेवानिवृद्धिंगर्भैतिपुष्याप
त्रपलाद्विभिः चसंविधानाद्देवतगर्भोप्सायाः प्रवृष्य
न्ति कार्शितंदुर्बलंशाकंत्रान्तिकांन्तसंभवं कालान्तिकृत्तसं
द्दीराम्भकालेसंप्रजायन्ते सदुर्बलोहीनतेजाद्दीर्घोद्
यवलःश्शाम्य निःशोषरोगतःसत्यहीनोजायन्तेकालकार्शि
तः नम्यास्विरसात्संविधानस्यकर्म्मविधिंप्रराउ नंकि
शोरंधृत्तेनाप्ययपयसाचैवमन्त्राक्षीव वलाधानकारे

श्राद्धैः पौषपदद्भिरसादं मंमानसंसूयमन्त्रोश्रासे
श्वविविधैस्तत्वा प्रानिपात्रैश्चविविधैस्तत्वम्यंगी श्रोवत्ता॥
र्पयेत् श्रपथवरामास्किंशावांस्त्व स्यंगेश्वरसाद्धैः
वृंहयेदकपूर्वैरणामात्रयाक्रमशस्तनप्या क्षीरपावलोहि
कांदधान्मासमिश्रैश्चकारिवीनप्या सश्रावीसंपयोः
पुत्रोतानामात्रासमूनियतो द्वि र्वस्यलुशापस्य भोजनंसम्र ब-
दापयेत् मत्स्यमांसमयूरैः कौकुटैः शाकुनैरपि मधुकंछप
मासैश्चदापयेद्भूसमोजनं नेपथकाम्मीप्रमीपादैर्वलम्यंग
न्दवोरपि स्नेहश्रीडवदघान्तुडलानामपादकं पंचा
शत्पलकंदघाघनमांसंविधन्तम्पा उत्तमाश्वश्वताविधिः
शेषैर्वस्तुवदन्वय कालेदघान्नानीपात्रस्तानमन्त्रस्य॥
८५. रवादनं पूर्वाह्णेसमाप्तिक्रांतेयवसंन्नस्यदापयेत् पंचा
श्रा. ७. हिकंवार्षिककर्म्मतत्कर्म्मचपार्हीकं एकोद्दिष्टंरूपया

प्रा॰ हो॰ यद्वोत्तैहोनमुदापयेत् नपरीक्षणमंगछेनत्तेह
११॰ त्तैहेनसंगतः धान्याप्यापित्तदेहस्यघरमासात्का
र्म्मविद्यते धारयेत्नविमांसृपिरद्दसारणवलेनच चत
विंशांगुलोत्पत्तिधनुश्चत्वार्यरत्नयः मध्यमस्यमनुष्य
७ स्यकृष्णीदरपद्धतो क्रोशोधनुसहस्त्राणियोजनंत
दुच्यते धन्वविधादशभावपरित्तेपणामंडलं नेमि
नृशानंचदशंचसहस्त्रपरिगच्छति यन्नागोगोक्षणादी ङ्ग॰
नांयावत्स्यायोजनादिकं त्रिंशत्संकाम्म्र्क्रिर्याणिमास
योपौषमाघयोः फाल्गुनेत्रिपुरषक्रियाणि हूलंस्याद
ध्ययोजनं चैत्रेमासिपरंक्रियायोजनंतावृष्मंडलं एवास्थि ७
रैकर्त्तव्याक्रियायोगाविवर्ज्जिता॰ एवमायक्षुन्नाह्री
रैर्वेत्स्यभ्यंगत्तरोयुग्मैः प्रातिपाते स्वस्थात्स्निग्धैर्यदावि
[illegible]पितावधेः ज्ञनयेनागुभेदस्थूलात्एकास्थूलापिवा

शि॰ स्थूलांगस्य स्त्रीत्वाबाननता कालेप्रजायन्ते स्त्रमिता
जीर्णमिवस्त्राप्राप्यगर्भमकालजं [illegible] वृद्धमेदसंश्चावसां
सरांशीमिवाक्षिणं नक्रीडवाल्कांजिसं हउक्रमारमिवक्र
मं मंडूकवपस्थूलांगतनकायप्रजायन्ते उक्तंत्वनल
मंडूकेनानिष्टिरणातिहयं मेदोपादि यहृदयसुप्रतापम
वक्रोशं नक्रीडतेनाचत्नगात्रमेदोतिरिक्ततः मेदसारं
तुनाविधानन्तस्यकर्मपिधिदाहितं पिप्पल्यादिनकांचैवना
गरीणजापिप्पली विपकेचत्तमोमिक्तकल्यप्रातावदाप
येत् मात्रः तत्यंचनापिवेत्तक्राजंतमतुपासयेत स्थूल
यांतुपयःस्थूलनस्मादौपिबोच्छिष्ट घनकाथवलीनप
नैः तीव्यमेदोविशोधनैः कटुकेश्वकषायैश्चातिकेश्चे
६६६ नांविशोधयेत् विलाववासिनस्थैवतुरंतनतत्वास्वापये
श्री॰ शु॰ नुवः घरामातसोडतरंकर्मोपशाधोत्तव्यतमाचायेत्

सोजस्रांधनुर्यांप्रत्वानावदेवानिकल्पयेत् तज्ज्ञःपूर्तंतुक्रिं
यंस्थूलानांसोपिचतुर्नं चत्वारिंशत्सहस्राण्यशिष्वर्षंवार
येद्धयं योजनाद्धंमेवेतत्प्रयोगंकर्म्मयोगिकं स्वर
स्प्राच्चरसंवेश्मेष्वस्याप्ताभवद्धूवं स्त्रियंगोसांसकार
गाः सांस्कृतोष्टादितोद्भूयः वलान्वितोपदाकल्पतदा
कर्म्मणियोजयेत् एवंस्थूलकृशैर्हयान्वानितःकर्म्मव
देत् इतिशोणितसारस्कन्दसत्स्थूलाष्टकोर्त्तिताः प्रकृ
तिरुक्तंप्रवक्ष्यामिशालिहोत्रयत्कृतं यज्ञसर्वसमन्विहयः
सर्वगुणान्वितः तज्ज्ञ्याश्चहयाहोयाववयोवलसमन्विताः
सर्वप्राणिस्वकालेमाधवेसप्रयुगंधिनां प्रार्थितात्व
र्थितोकालेप्रसक्तात्मैथुनंव्रजेत् गर्भंवासादयेज्जर्भमद्र
समस्तंहयं ॥ पंचमासस्थितेभ्रूण्येगर्भसंरक्षितः स्रवीः
हयानसंबाधगतावासंनेचाट्टकंटके दिवाविविक्तये

रतिल – वीकुर्विचारिणी स्वाक्षीरांसिविभ्रमोचनं स्फुर्यादि ५
त्नवाटकं किशोरस्यहितायैवततमादितन्नमावदेत् सिद्धा
यद्यकिंतवचाचैवदुंसीरिपञकंयथा भूतदाशुभितितकानां
बहुरायिपतामिष्यते एवसंतताना शावमुरवंकालेप्रजा
यते शरीरवलं [illegible] मेधाविनमकोपिनं समयात्कयम्वु
वसामादेचाकदाशिनिर्वरार्दिवलोपेतं [illegible] विसुपरि काम
[illegible] प्रभावलं सारवलमम्पकालं दत्तु वकासिंषघरामा
यांस्यात्सस्सप्रसादिरनं सम्बलादमुरो येषांसर्वकामा:
तं प्र [illegible] यास्तामचैवशौर्यचाप्रानिमंसदा सवंडश्रीवम्
रस्थायच्चैवबोलमोत्नयः परमास्वामिनिप्राकुलनमस्थ्रप्रसवो
दिनः सैवोस्वःसाम्यनः श्रीमानृप्रज्ञापरशीलिस्मृतः
६६६ प्रारदंभु – मित्याकुर्वदुमम मातीयितो सपम्रःप्रथमेच २८
श्री॰ पु॰ प्रोडुप्रभुसपदाशितं त्राचिपानसयारोगुदुःखीयानं

शा॰ हो॰ मेषुच सत्वाग्रः उग्रशस्तस्यात्तस्यैव प्रस्तुकापत्तिः एत
१२२ स्मिन्कर्म्मविचारव्याख्यातमपाराग्गर्भसिंज्ञकः एषवैमूर्मोह्य पर
मोनैवकर्म्मसिद्धिसाधनिं चत्वारः शास्त्रदाः प्रोक्ताः सलक्षणा
विकित्स्तिताः फुलाश्च प्रहानि त्वच्यम्भुरनाजोभिन्नशास्त्रे
पा चतुःप्रकारा व्याख्याना शारदनैवलक्षणाः भूयो
न्येपिप्रवक्ष्यंते सारश्चैनेत्वगादयः त्वक्सारस्तेसंपन्नाः
स्निग्धतोमावालिसमाः स्यानास्मऽ[illegible]प्रदेशास्तस्माभावनेयश्च
योभवेत् मेधावी जनवादत्तः भक्तः प्राजनवोदिनाः त्व
क्सारः सविज्ञेयः शुक्लस्तकोयोभवेत् रक्तसारलक्षणे
वलवान्व्याजितेन्द्रियः स्थिरः सर्वगात्रेषु [illegible]संधिः सर्वक
र्म्मक्षित उदत्तेजोजसा उत्कोरसासारवान्भवेद्धयः मांसो
न्मानाविभक्तांगः सर्वगात्रः समाहिता शोरवाःशोरवालु
वरोसारस्तनाग्रस्मारुदर्शना तेजस्वीच्चमनस्वी मेधा च

स्फटानिसमन्वितः रक्तसारोभवेन्नौस्थलतालामंद्रुस्थ
गा स्नेहुका स्निग्धंतः कण्टकः स्पृदशास्त्रिग्धनवत्स्फुटः मा
रवानस्रुयावांश्चैवसंयामेजयकारकः स्फुटास्निग्धत
नवीरशोः रजनीगंधमदस्तुतुजिह्वामध्यघातावैवपनाप
त्रानिभागतु रुणसंजोद्यतीमांसीवक्त्रत्तनादनालक
नाससारः साविशीयावल्लभानुरूपवास्युतः रोग्रयुक्तस्य
नीकाशंमेदोऽक्षवतनुष्या नक्सारसंभवेदस्थौमांसे
वलिकैरेभेडेरै रसंगतेना विभिन्नोस्थास्निरधवर्णालिना
तुवाः मेदोसारंस्तताविधायाकृतसमास्निग्धवर्णिनं मूलका
वाज्ञोध्धवर्णाविरक्तकाशशाधनाःसमाः दंतास्थूपत्य
वक्रास्थककुहलस्थाविरोधनः संहताशीविभक्तानिद
८३३ स्थान्यक्षीतिपरस्पर नववाम्यतीमांडसारसोस्थिसा
श्रा. पु. रसुर्यानः सूक्ष्मंडालीभंगांगास्थिदंशौदंतनखत्रा

ग्रा॰ हो॰ लस्निग्धानिचमांसानिवाह्यान्याभ्यंतराणिच सुप्रभेता
१२३ सितेनेत्रौस्निग्धरोमचामेक्व मज्जासारःसविज्ञेयोब
लतेजोगुणान्वितः स्निग्धंघनमजुगंधिवदृढीरोपमंवकु
ष्टातशुक्रंयस्यतत्सारंपराउकीर्तयत्तोमम सारवान्नुबल
वान्हृष्टपुष्टोद्योजवान्वितः प्रस्कासुचदृम्ससुस्निग्ध
लघुसंभवः स्वरसुसाससर्वांगोमेघगंभीराहीविता स्रोत
सैनातिवर्णोवास्यादयःशुक्रसारवान् मांसमज्जास्थिमे
दस्सृमज्जासृष्टीत्यपिचर्मच पश्चात्यदपिसारीसंवेत्ता
युनिवधनं एतन्मातोभवेदल्पोबलतेजोजवान्वितः स
पूःसर्वगात्रेशुरुसमःसर्वकर्मकृत् स्नायुसारोभवत्येषस
त्वसारमिनंसुपाउ सूरोविषादीसमारमेधात्सुरानिसमान्वितः
स्निग्धवर्णोजिवाधृतांतःस्नुतणधाजनवादिनाः सायामो
त्तेधमानेषुपुक्तसर्वगुणान्वितः सत्वसारस्तुठरगोवस्त

सारोपसौख्यतः सर्वद्रूपश्रुसंसक्तः सर्वकार्मसद्धप्रजितः
कापित्रोदर्पितोवापित्नक्रुप्यातिनरक्ष्यति एवंसाराःस
मारव्याताः पुरादुत्रैषोपाख्याति मान् शुक्लताःप्राज्ञनस
सम्पत्स्या त्वक्सारोजवान्वितः रक्तसारस्तोहिपुनस्तेज
स्वीचभवेद्ध्वयः मांससारस्तुबलवान्रूपयांस्तकारेणमः
मज्जासारस्तुविज्ञेयोबलसारजवान्वितः शुक्रसारस्तुब
लवान्स्थितोत्साहरूप्रजाः भवेनस्तावुसारस्तुजितक्रो
धोजितेन्द्रियः स्थितात्माचजितात्माचसर्वसारस्तवे
श्वर एवंतुसारदायैश्चसाराश्चैषांप्रव्याख्यात ९९ इति
उन्नवेशालिलेनिशारदाध्यायः एकविंशति २१ विस्तृत
देहूवसुधांशविस्तृयाश्चितेजसे सर्वदर्पनवरसर्वशा
८३२ स्त्रविशारदं दिव्यप्रभावब्रह्मार्षिमदाहृदयलीनोदरम् श्री
आ.फि. लिलेत्रंउतेश्रेष्ठं सद्गतः परिष्टवान् वक्षप्रमाणकाः

क्रू-

स्थिंतंकस्यमांसवाधर्मवेत् कासंख्याकापरीमाणंमा
नोन्मानंवाकिंभवेत् श्रीसुखाश्चैवमेधाश्चविकृताविकृता
श्चये श्चंगप्रत्यंगविज्ञानंप्रमाणंमापिचांगुले श्रोतुमि
च्छामिभगवन्दिव्याहिभवतोमतिः एवमुक्तोमहाचा
र्यःप्रोवाचद्विजसत्तमः सर्वमेतद्यथोद्दिष्टंपृष्टःपुरुषोत्त
तत्त्वतः विकृताविकृतायेचपिंगलाविकलाश्चये नेत्रेया
विहीनाश्चयेचतेषांगुणोत्तमाः शुभाशुभंभवेद्येच
शोभाशोभांशरीरिणां शोभाश्चायेविशेषेणसम्यगु
क्लानिलक्षयेत् समाश्चवाजिनःश्रेष्ठाविषमाश्चविग
र्हिताः प्रमाणंचाविविधंतेषांसम्यकार्यंशुभाजितु नमेया
विषमांगाश्चसमामेयाशुवाजिनः जिह्वायुखसमाय
स्तनावाविडसम्मता सर्वगात्रविभागश्चयस्यामस्त्य
ललाटवत् शुवीकरागोत्तारंयच ललाटेनमयंविदुः

स्यात्करार्गिललटोर्द्ध्वकर्णावत स्ववर्णान्तरांग्रीवास्कंधस्कं
ठ स्वबलष्टष्टकादिस्तथा समाभ्यंतरकायस्य समभ्रवस्य स
माणात्तः क्रोडकुक्षिकद्वह्वस्विज्ञानतीश्ववर्णाशिफा घोटे
कस्यांतरंचैवपस्फटल्यानिमानतः घोणवामतनचैकज
घुष्मकलाप्तस्या समानिमानत्नोयस्यसमान्येनानि
विशानि: वाकुसांधितमंचोमकमवच्छेवराणिरागी स्याज्ञांग
लेपाडुसमेोत्रिफलान्नुसमामित्त कोष्ठाकिताततसमित्तोयस्या
श्वेस्यात्तिमोत्तुको एवंविधामवे घत्तुसाविज्ञेयः प्रमाणाव
त्र दशैतक्ष्णोयुक्तोयः सवेमानमतनि उभेघस्मवे घत्तु
सूर्यपक्षिमकायेन: वयस्कस्माविकारोच शोभाभित्तव
लिङ्गतः समस्यत्तुविभक्तस्समानव्योविकलहयः त्रिवि
५५८ धत्रिप्रमाणांचत्रिधावकणत्रिलतरा मानप्रदेशावेशेष्या
श्री·७८ पत्दस्परविशेषणा स्फटनेयानिवेपूर्वेव्यंयधोस्मन्न

शा॰ ति॰ शेषतः प्रमाणंगं त्रिविधं ज्ञेयं श्रेष्ठमध्यमकन्यसं त्रि
१२५ धाप्रमाणानां दैर्घ्यमायामोत्सेधवाहतः वयस्तुल्या
विकारोपि वयस्तुल्यस्तु तत्रगमः सोयं नेत्रा त्रिधायं तत्तु समा
नैः संप्रकीर्तितैः तु पर्मोत्सुकोनिष्ठनाद्विलक्षणानां
तत्वं आयामोत्सेधविस्तीर्णपरिणाहविशेषवान् आ
यामो दैर्घ्यं उत्सेधस्तूलानि भविन् आयामोत्सेधवा
हल्परिणाहपरिस्फुटः मानप्रकाराश्चत्वारः अष्टादशमा
नविभागश्च: संख्याप्रमाणं वैशेष्यात्प्रमाणात्कांडमाना
ल्पा= त्मकं मध्यमं मध्यमांगुलं: पर्वमंगुलमिष्यते मध्य
मस्य मनुष्यस्य तैमानविधिः स्फुटः इदं च त्रिविधं मा
नं श्रेष्ठमध्यमकन्यसं नस्यवक्ता मिवैशेष्यं श्रेष्ठादित्रि
ष्वपि कुर्यादृ आयामस्तु नवसप्तादिको वापि इतिश
दंनदशाति तालमत्तकाणिकादि आयामात्विह्रस्व्या

दिनाह्निकत्तापरिग्रहः प्रमाणाप्रोप्यवेरोगोस्त्रल्लाद
लुवमस्तकान् मरवायामत्तुकेयांश्चविंनदेत्तत्क्रेतिनो
मन्त्र उन्नेधस्तुललाटूर्ध्वकक्कुहृशादिनीत्यिनिः एष्टून
ध्येवशीरागात्तुरगस्याभिधीयते विष्कम्भश्चापितत्रै
वतुरंगप्रकीर्तितः नदीपकायस्यायामग्राशनंपश्च
धिकंमतं अंगुलानांशतंचैवपरिणाहप्रकीर्तित ३
त्रेधाशाततिश्चत्वारिंशंगुलानिप्रमाणतः परिणाह
स्त्र = स्त्रिभागश्चविष्कम्भश्चप्रकीर्तितः श्रेष्ठस्त्वेष्डश्वभाग
नाप्रमाणंमध्यमस्यच मध्यमाद्दृष्टमामोनेप्रमाणंस्याद्घा
ह्रवीयासि आयामोत्सेधविष्कुंभःपरिणाहःप्रकीर्तितः ८ =
अंगप्रत्यंगसामान्यमतनप्रवक्ष्यते नेत्रोत्तमाश्वस्या
यामंप्रवक्ष्यामिविभागशः चतुरंगुलप्रोच्यस्याद्दीपाणा
वेषोडशांगुला ललाटंचतुरंगश्चद्वादशांगुलामिष्यते

श्या॰ हो॰ प्रोथघोणा ललाटं च एवं चात्रिंशकं स्मृतं नेत्रे प्रमा
१२६ णतः स्पष्टं केशाग्रांगुल विस्तृतः केशाग्रस्तु च चायाम
द्विजुलकादि ति निर्दिशेत् तस्यायामो द्व्यंगुलान्त्य द्विरा
वादशोत्तर कृतैः स्तवस्तु द्व्यंगुलस्तत्र मस्तकश्चचतुरंगुलः वह्न्या
पकनमाघस्त्य विद्वीयश्चतुरंगुलः त्र्यस्यायामः काकसा
दोर्ध्रीवाचात्रिंशदंगुलः तथैव तमाघस्त्यं भवेत्काकस्य
चन्द्रांगुलः षडंगुलं च काकुदमासनं वा द्वादशांगुलं श्री
र्षोघातस्तु भवेद्ग्रीवा वाहानां दिति निश्चयः तस्यायामो
भवेत्त्रिंशत्तस्य चाप्यायामसंग्रहः ग्रीवाकेशान्तमध्यस्तु स्या
त्स्कंधस्त्रिकबंधनः सोपि ग्रीवासमो मानेस चायामोऽस्य
संग्रहे स्यात्स्कंधस्तु वाग्रादिजानुकादिति त्रिंशकः व
क्षास्त्रिंशांगुलं मध्ये क्रोडस्य षोडशांगुलः स्मृतः पृष्ठायामः का
कासादित्रिकांशस्त्रिंशदंगुलः जघनं त्रिकमूलादिम

गर्यंतिकत्रिशूकं त्रिंशांगुलावर्तिका चतुरश्रसलंबंध
ना एवायामोन्नमेतमास्यस्थयात्रवक्षुपिकेमन
स्तस्य मध्येपरीणाहः श्रेष्ठाम्रश्रयशायं भवेत् परिणा।
त्रिंशस्यभागंचाविधुम्कुभंन्दरान्नत्वयं मध्यभागेतु
रमस्यस्तस्या षोडशांगुलं परिणाहोनमास्यस्य
पार्श्वेचत्रिंशदंगुलं उदरस्यपरिणाहोह्यष्टाविंशांगु
लंस्मृतं पावाम ध्यस्तुद्विशाद्विर्कुम अकदंगुलः
स्वकुंभमास्यस्यशतं परीणाहोविभागशः उत्तम १
रमांशांसहकुंडनस्यासीमेसजांगले चतुस्त्रिंशांगुलानि
स्थूलहिवास्यदशांगुलो अंतभ्तेनस्यावाहजंगते।
वापिवाज्ञेव: श्रुमारामालपारसंख्यानजानुलीचतुर
६६ गुले आन्वोरधस्तात्कुर्वहिजंघास्याषोडशांगुलाकू
श्री०६ र्चरिबुत्रांगुलाज्ञेयास्तिस्रो घाश्रकोणिनिनाः ... गुलाक

शा॰ती॰ [illegible]हवेवशफोःस्वरता [illegible] योत्ताम्यास्य
१२७ [illegible]देशनाविभागयाः [illegible]
काचान[illegible]रीति [illegible]यत्नो[illegible]चाविस्तु[illegible]परिरसाह्या
[illegible]: उक्तः शीला[illegible]वानविसर्प
गश्चः द्वात्रिंशांगुलिका[illegible]लततच[illegible]गिनः ब ६
ड्यमन्नाहस्ते[illegible]षंगुलं [illegible]विंश
[illegible]गुल[illegible]विस्तरः [illegible]व्या[illegible]स्यादिजा
[illegible]भंगुलं [illegible]गुलायता[illegible]कोस्तलं
यवास्तदष्ट लेखा यव[illegible]द्विड[illegible]वांगुलाय[illegible]
[illegible]द्वीघांगुलोद्वीयोवर[illegible]वेदसंयुतं [illegible]
[illegible]वादद्विविस्तरी [illegible]गुलायतं
[illegible]पर्यन्तरं [illegible]गंडात्तरं वि[illegible] श्रे
[illegible]गुलं [illegible]रंगुलो[illegible]पानः[illegible]स्यान्

३ षोडशांगुलाः पंचांग्रिमायामनेत्रे द्व्यंगुल चान्तिगोलकः
षडंगुलायमं वेहारिः त्याघवस्तुवन्नाभिकः षडंगुला
यतः पाटकादिवोष्यंगुलायतो मध्यांगुलावमः शंखो
यागष्टाकन्नाभिकः ऊर्ध्वमूलपदाः पंचमस्तकत्र्यंगु
लः अंगुलीविविक्ताविराद्रिकृष्णोयं प्रशावायते सप्तांगुलं ३=
ह्रस्वश्रोत्र्ये अंगुलिविस्तनापन्न त्र्यंगुलाविकृतपार्श्व
स्त्र्यंगुल षडंगुलोनि घ्याकरणेन वक्त्रमपगान्तरं च
त्र्यंगुलपत्रगलोविस्तृतपश्चाद्दशांगुलायतो मन्ये ग्रीवा चक्र
स्याने स्वाचं केकः प्रवंचनः कल्याणमानमाविद्यातः
विविधे पापिनाशिष्ठ षड्दाणं प्रान्तरकायोभिर्वीर्यं रागु
लायतः हंसोभ्योरंगर पद्मतयं वंशांगुलपावन्न त्र्यंगु
८ लैस्तत्त्वकोशस्याष्ठांगुलमुक्तकवपन सूक्ष्मांगुलोनपा
ध्रु· ऊर्ध्वीस्यात्त्विकोसाष्ठांगुलोन्मिता अंशरात्र मनोपार्श्वकौशी

शा० हो० पार्श्वाद्विसम्मते रंध्रो अंगुलात्कौविं पाद्युपरं प्रोक्तं येवव
१२८ कञ्जलं अंगुलकं मेललं षोडशांगुलं विल्वाकौविनि
मारान्ते त्रिप्रमा मेखुवा अष्टु ठल्यप्रमाणेनि द्वयो
कसीवतीकुरकस्मिता पादु अंगुलमथा स्या [illegible]
उप्रांगुलः अष्टादशांगुलो स्रोष्टोषड्यवो द्वांतरे सेवन
एवं कालेषु नलाहुक्त जाठकादिषि चो द्वे : भासलोवि
सकां पिप्पलो हिरण्यं चो हस्तांघ्रिषु मसनसामिता द्वया
प्रोद्रुमध्य ततीयस्तां श्र्मसंधिः समः पादुवाकु [illegible]
विधिवत्वापि कंकस्यचीफ [illegible] वाहरवलत्याण्डुलाप्य
जाङप्रमाणा [illegible] वो [illegible] व्या [illegible] ङुलाय येवा [illegible]
द्विभिः एवं [illegible] पृष्ठा [illegible] कार्यं विभावयेत् अपि [illegible]
तु= सपि [illegible] लाहुक्ते नयेवव ग्राहो [illegible] वेवाहस्य
नः शास्त्रानिश्चयः एतत्प्रमाणाद्वो [illegible]

पंडितैः देवाक्षोभ्यैर्विलोमंवालाग्रात्पर्यंत्सर्व
वः एषां सप्तवर्तमानयावालाग्रसाम्यितं सर्वेषां शयसि
देवपर्वतमध्येववायोमप्रमाणंगुलं एकैनमेयादि
लुत्पादयवान्पदणिवाङ्गिला कायमंसप्रदेशा
लोशिरात्पूहवप्रभावयेत् परिहम्मंगमत्यैगवद
नादिङ्गमास्तुमं तेषामदेशाविज्ञाने प्रदेशात्तव
दविधा एवांत्रिविधमवतत्प्रमाणंलिङ्गुवाङ्गि
गुडनमा धमनमध्येभुमानत्हवोविभावित्तं एवंवि
धशरीरस येभावान्भावत्समाणहिना देशोपवित्तमां
संगात्हृदयाद्वारस्वसंहिता स्वांग्रासविभक्तिं यास्तम
कायामनसेहरा: प्रादिपुरुषास पञ्चानां विकुर्वाणि
प्रीलिंत धन्याय शास्त्रांमंगलाः संग्रामेशत्रुनाश स्तु=
नाः सर्वकामार्थदाहोति भेत्तः स्वकालवक्त्रनाः

धौः
श्या· हो· लिंगपीतस्तवकं धात्रिपदाद्युत्कनाशकः ५
११९ डुंदीसिकादिग्रीवावंकटान्तन्नेभूणिकाः लंबक
रागिमहाकरणोकिंकपहृत्समोहादयः अपूर्विको
धिकफलान्नोनाधिकशरीरिणः अवयान्तिकिमध्येव
तथा शंखोटकोच्चयः महाचोद्रि भगणात्रास्त्रत्याललि
मगान्त्रिणः येवैव घटकाडिग्रीवावेबांधयकटाकोटिः
अद्भुष्टशान्नाविननालंबस्थूलफलात्तथा विषमा
विडुमांगाचहृद्याः कलाविनाशिनाः पीडांनेश्वैवसंग्रा
मेमर्त्यरिघातयन्तिच वित्तदायकराश्चैवसर्वातर्यक
राश्चये तस्मादेवाविधानश्चानु स्वदेशेभुनवासयेत्
स्तुत्यमानस्तत्रमस्तुविंशतिधायः २२ आसीत्
बाहुतागारेवेदवेदांगपारगो मित्राभित्रसुखाःस्तत्रानश्रि
श्याःस्थितस्तनाः पश्चपुह्यवेदतांशालिहोत्रमहा

का

मुनिं भगवन्सौगतान्तेयंत्र उद्योशैल श्रालिनी पत्तना
भाद्देशेश्च वर्वेश्राप्य पृथ्वीभिना तस्यावेशकार्
लुरगानिवनाकाभचारिता: तेषामालन्तेयत्रि
उत्तानृक् कुलानिच देशालियाभि ज्ञनतेवैरौं
श्वासद्धवेत्तष्वा एष्यकरदवकाकुलजनप्रशानवमा
नरीदिशना ज्ञानाविशानदेशानी घोटकाजनना
निच श्रावित्ता श्रपुरीजेनागुरौर्हिताश्चदेशजा:
भवंतिकश्मीनत्सांभगवतवक्तमतीसि ततःश्रावा
चभगवानतश्रागाारावितनम: कुलाभिज्ञनवार्
श्राहूया चोरकुलोजसी श्रावेसंख्यानंश्रागत्यार
कल्मसेराणि सर्वाणि चपीदृहृशालीतेत्र:कुलाद्
मे श्रादिस्यप्रभृत्यशाचीदेवता सर्वभतत: व
२. काकालाविशागदानिव ऐश्रावासनपाटलो कृत

का. हो. सारंगं हित्वा गिरि देशो कुश्राविकमविना: पन्नयस्य

२२. यावंत्र्य गतास्तां स्त्रा ह यैवनस्मा: छंसोमयस्य कोश्च

वाणुता वत्सरोनत्र ध्यानानां पनय: हर श्रावाहिता

चनेत्र भविदिक्षु विभिन्नकालमाद्रव्याह यखलु

करा: सकलास्थे सभावित्ता: सुदर्शास्य सुरपतिम

पृथिव्यांचविभिन्नानुत्तदेशजन्मपदेषु च ता

सां १ त्रैस्थापि तेषु सर्वक्षाप्यावस्थया सुकृद्गता

स्त्रिम: कोचित्स्यान्यो से श्रुमास्थिता स्त्रितायव

नकांवोड्वा नागुमपरस्त्र: शकाणयास्वदत्

सेपिकामकुर्के कयात् कलिंगा विपात्मयस्य

देवांगस्वन्नत्स छतोतिलाच शतत्क्ष्वतापस्य

पास्यवह भागयसकाल्कान् सारस्वतोकोशलो

वगमागमस्त वतीतत्या महानदीनामित्तासांतद्रोपा:

शिलापरे कश्चपं हिमवन्तं च मलयं गिलागिरि ग्रो
घ्रमादनन्तूस्पीरैकैलासमपिवाश्रिताः स्तूताप्त्ताव
स्तरसेनांश्चकाश्मीरान्वटधूमिकांव पंचालकुलजाः
३- जमूबदेशमध्यवनिवसीन्‌ दशार्णाम्मध्यदेशांश्चसौ
वीरान्विषयान्‌पि मंगुलाकन्दिशांश्च सौवीरान्‌रा
श्चसंभवान्स्वर्वान्वकलिंगांश्चविदर्भान्‌ क्रथकैशि
कान्‌ दिशोजनपदानासर्वान्निष्ठाप्यविद्यास्त्रित्रिकाङ्गयाः
नवाविविधानकुलान्नामतश्चापि बोधतः देशांदे
शप्रदन्नधा विभाक्तौत्रिविधाञ्छृणु सततत्वकानां
कुलेनवाभिजनेनश्चापि नानाजनसंदेहात्पाद्या
भिजनान्तिमान्‌ श्रयपेदत्त सर्वाग्रौत्तनेतदीव
६३६ राः मैसारवलकीजोभिर्म्यधृभिध्या श्चकम्मस्त्रि हन्यंदृ
३१॥• ७ मोचवानमद्रयाम्सौराष्ट्रकेकयाः कौशलाकन्तवा

शा० हो० ग्रेवुमग घेवुचये हया: नेजकायवलेरैनै हीनसत्वाजवा
१३१ वरा: नैनात्याजननात्याकु: समुद्रांनाम्नुवाजिन:
नानत: स्मरघुवर्णाक्तिकुलात्पाउननानिच चत्वारि
नस्थानिचत्वारितदंतस्थानि पंचस्थानिपंचाविवमो।
यानि चत्वार्यपरांनानि चत्वारिमूडजानि चत्वारि
दानरणानानि चत्वारिवैशीमानिचत्वारिवेसरा
णि छेकजकुसै एकहैमवंतमागरधर्मकंनवघोटकं
कुलानानि चत: पंचाष्टादृत्तानिकुलान्यकपकुलानि
चत्वामनत्तानिवदयंन्ते घोटकाजननेविना नैत्र
७= कांवोजा: कुलं वानायुजा: कुलं म्मारहृजाकुलं सैंध
वाकुलंकांवोजानांवाल्हिकाउपकुलं वानायुजानां
गांधारकाह्यपकुलं म्मारहृजानांवाघेयाश्चउपकुलं
सैंधवानांनैनालिकाख्युपकुलं एवमश्वकुलानिचत्वारि

चत्वारिंशद्वन्धुपकुलानि कुलजाश्चैन स्थाः ऽपकुलजाः
अनंतस्थाः अराजाने भ्रातृदत्तस्थाः त्रैगर्त्तास्त्रिदंतस्थाः सावि
त्रेया त्रिदंतस्थाः यौधेयास्त्रिदत्तस्थाः यावमानाश्च पंच
स्थाः अपाराः पंचस्थाः अभिषहजाः पंचस्थाः कादारयाः
पंचस्थाः वारामत्तेयाः पंचस्थाः आवंत्याविषमेयाः आ
रद्दाविषमेयाः काश्मीराविषमेयाः शाकनिका विष
मेयाः पार्वतीयाविषमेयाः उत्तरमाद्रुयानूपजाः अंब
ष्ठाः अपरांतिकावसंताः आपरांतिकासौवीराः अपरांत
७ कादरदाः अपरांतिसौविका मृद्धिका क्षुद्रका मृदुकाः
मालवा मृदुकाः ऐरावतामृदुका भ्रातृद्वादाद्विरासा
कालिंगाद्वादाद्विरातन्याः सैकुमाराद्वादाद्विरातन्याः वानवा
५३५ सकाद्वादाद्विरातन्याः मैलिंगिकाः वैश्रामिकाः कामकाः
बा.७. वैश्रामिकाः अपवर्तिकाः वैश्रीमाः सोमाक्षुविका वैश्रीमा ॥

श्या० हो० श्वलेष्मा: वेसरा: कुरुक्षेत्रा वेसरा: पंचाला: कौष्णवे
२३२ सरा: कानकाकुक्कुसा: आमिषध्वजाकुकुसा: हिमवति
हिमवता: मगधेषु मागधा: चक्रु: पंचाशद्दत्ताश्चि:
कुलाक्षुपकुलानि कुलत्वं संकुलान्यैतानि कुलाक्षु
च= पकुलानि अत: परं प्रवक्ष्यामि घोटकाजनपदोत्
पन्नका घोटकामौलिका घोटका: चक्रारका घोट
का: सैन्धवाहनका घोटका: श्वेतगिरिजा घोटका:
वैदर्भिका घोटका: सामेधका घोटका धटका: ह
वैदहिरा हैमवता घोटका: इति दिशा विदिशां सर्व
जनपदजनकानि तु का हारीनामतः श्चैवमुक्तो दिशाकुली
नयो अत: परं व्यंजनेन प्रत्येकस्य च वक्ष्यते वित्तारत्ता
न्तरंगाणां यथावदनुपूर्वश: यथोद्दिष्टान्कुलगणाद्
प्रसाध्यांगहन्तोमम कांबोजानां हविर्तान मंगालिंगै:श्व

वक्ष्यन्ते कांबोजाल्ठरगांद्रोष्ट्राः कुलेषूपकुलेषु च महागृ
धानमहाभोग्याम हीपुत्रसान्नत्रेह्याः महादन्तललाटाश्च शं
कुवर्णा महाकुरवाः मंडूकाद्वाक्षात्कृष्णमुखादीर्घग्रीवाश्च
सुच्छिन्नाः अंगाश्च तनुकोशाश्च महास्कंधा महोनसः
दीर्घाःस्कन्धेश्च ह्ये ःसंपूर्णाः समवद्रांसः समवक्षोमेंडजं
घाश्चा ह्यारोपि प्रस्कुचिकाः महामण्डूकपादाश्च जंघा
रोमांतपार्श्वयः समकायोदराबुक्ताभमहाश्च जानवर्तिकाः
नल्ताग्निगंधस्वरोमाः रोमस्तुलिनिधनन्दरुहाः ह्रस्वाम
दृ फलाशैव नदीनामानिन्यानिर्दिष्टाः स्वपन्ते जवेः ग्रा
वर्मवित्रेवलान्विताः विनीत्ताचारवंतश्च श्रीमंतः प्रि
यदर्शनाः श्वेताश्वेषु रामस्य हस्तमनविवाभिवात्रिषु
६३३ ग्रंथस्य पंचवडवाधिपहस्तात्रेतामिमिलिचिनः शीलवंतः
अ०पु० शुभाचाराः सत्यवंतो ह्यकर्कशाः स्वामिभक्ताः प्रितक

प्रा·हो· तरोगमत्ताश्चावा कृगामिनः कुमांनंकाः समरसाः कां
१३३ बोजाः संप्रकीर्त्तिताः गेयाः सुपकुलेजाताबाह्लिकाता
मवाजिनः स्वल्पांतरादर्शनतो दुर्ज्ञेयास्ते विज्ञानताः
कांबोजावाह्लिकाश्चैव कल्पसंस्थानलक्षणाः स
मानरूपवर्णाश्च कल्पतेजोजवान्विताः समानेत्र
वर्णमंगानि विशेषोयस्तन्मे शृणु दीर्घग्रीवास्तदा स्ते
न्दीर्घपृष्ठजराश्चये हृपृष्ठाकृशजघनाः स्थूलद्वि
नाल्केशराः पृष्ठायतो घनाग्रीवास्फूर्वकायसमु
न्नताः दंतैः कुत्राणि मत्यंतंतेन दीनाभिमुवखलाः माग
श्राताः स्थिराः भूराः भूयिष्ठापिंगलांश्चगो पतिनितंता
स्पजांत्येते संकटस्थानापि सादिनं एवमेतेवलु विज्ञानं
वाह्लिकानां प्रकीर्त्तितं कंबोजानां तिहूस्वानम कंत
कृशांस्थिराः प्रमाणादीर्घमध्यादिष्वूर्वकाय समुन्नताः

शंकुकर्णा ह्रस्वमुखाः दन्तांगाः स्थूलनासिकाः ह्र
स्वायताः काकसमाः ह्रस्वपृष्ठत्रिकास्तथा ते ह्रस्वमेढ्र
ड्केशाश्च रक्तनेत्रा वातदर्शिनाः वातगात्रस्तु राशयोर्वृत्ता
ढक्कु:४ दीनाहृष्टिकाः स्वयं गर्द्दभसंस्थाने गंभीरपरिमंडलैः
त्रिस्रोः कर्मसु सर्वेषु भारे धैर्यविपारगाः इष्टाम
नाश्चित्त शीघ्रा आर्य्यकर्मसु दुराधर्षाः येषां क्वचायुक्ते
कर्मनिभवं यत्र माहृयाः कुशस्तु वर्णाभ्यां प्रियविस्तरे
भकाश्चात्र भवंति च सत्यनेजो बलो पेताहृयावानायुजा
श्वने तेषां रूपकुले जातानां परास्ताश्च विबाधनः कुस्मा
भा घृस्राः४ कुक्कुटैर्गोमुखसारा विवर्णिताः घोररूपस्य वक्रवर्णाभि
का यवैतः स्वसांश्रिताः स्त्रोगाश्च कृकाय प्रहृष्टोद्य
उत्तत्निः पश्चात्कृतिविषमाश्चांतिवालिनः स्थूलकेशादाः
नन्यायतरूस्वग्रीवगात्रं धीरक्षमाहृयाः श्वारक

शा. हो. ज्ञानांविज्ञानंकीर्त्यमानंनिबोधनः अल्पपृष्ठाउरुस्कंधा
१२४ स्तब्धवालाःशुभेक्षणाः उद्ग्रायतपूर्वार्द्धामृदुस्निग्ध
चो तनूरुहाः तनुत्वङ्मांसकर्णाग्रग्रीवास्कंधसंस्थिताः
वृत्तांगास्तेस्तनपटपादारक्तहस्तिकाः शोणाक्षि
क्ताःश्वसिताधवक्त्ररोमाणःपार्श्वयः हरितवर्णाश्च
हरिताक्षाः आयसः वह्नयाग्निविहाराश्चयेनवनःसंचा
चारिणः महाजवाःस्थविक्रांताःपादांतरविहारिणः
श्वासान्नकुलाश्चैवविज्ञेयावालिनाहयाः तेषामुपक्र
लेजानांवार्पियायास्तन्निबोधनः परिमंडलहृस्वपृष्ठाः
स्तुष्टनिश्छिन्नसंधयः एणाग्निधास्तनुपदाःराश्ववंतः
सविक्रमाः वलवंतःस्वभावाःतेजसाजवान्विताः
स्थूलाद्रिर्मपादास्तेस्थिरपादास्फुटकास्थिकाः समाः
संपूर्णकायाश्चवार्पियाःस्वरगोःस्वनाः सैंधवारिष्ट

रथादात्तविस्तीर्णजिगनात्स्थिराः दीर्घग्रीवमुखास्ते
स्युः स्थूलदन्तास्तनुकेसराः शंखवर्णा महाकाया महा
हाश्चुतास्ततस्तच्च तनुस्कन्धा महाग्रीव्या हयास्ते वृ
षोदराः बलमेहनमुष्काश्च गुरुजन्तुमाहीजन्तः रथेष्व
श्वे च कल्याणा हयास्ते जाघिलक्षणे शीलवन्तो बलोपेताः
सर्वकामाभिधायिनः सत्ववन्तश्चलरगाः सैन्धवाः सम
दाहृताः तेषामपकुलेत्वश्वास्ते तिलामंदमेदुसः स्थू
लग्रीवांसहनवः स्थूलवालाधिकेसराः स्थूलमेढ्रफला
कान्ताबलवन्तो जवान्विताः सारवः शुभगात्राश्च सत्
षिडुन्नशरोधराः संस्थानवन्तो लघवो दृढपादस्तु
ष्टिकाः पृथुवक्त्रो ललाटास्ते विशालजघनान्तराः
भाराध्वानदमाः क्षीलाद्युत्पिपासासहाश्च ते सत्ववं
तोप्यतरगास्तेमिलाः सप्रकीर्तिताः कुलजादीर्घ

श्य० हो० हास्यात्स्वमेंढ्रकलालसा वृत्तग्रीवायतमुखात्
१३५ तुङ्गाध्यात्तकटिकाः दीर्घवालाधिकेशास्ततग्रत्वग्री
मकेशराः भद्राःसकाश्चाटरगाः कुलजाःसमुद्राहृताः
अश्वोपकुलजाःह्रस्वतनुग्रीवोत्तकुटिकाः कुलजैः
सदृशास्तेल किंचिदायः दक्षिणः मन्दश्वासागाल्यसत्वा
श्वकार्कत्सूलवद्वसः शंकुकर्णाविसममुखास्तनुस्त
काछवद्वसः दीर्घाचित्तेविकुपंग्रीवाग्रस्थजंघास्माहो
जसः काकसादैःस्थवित्तोदर्णाविस्तीर्णजंघनास्तथा
महासेनाश्चग्रीवास्तनकृत्तोत्तजंघकाः ह्रस्वकटि
कछवर्तितनकुमध्यास्थगोदयः समस्तुल्पसर्वांगाः रा
समश्चीलानकर्वाश्वः कुसवर्णास्तथाचित्राःवालाश्मा
टलम्बलकाः मध्यमेपान्वपलाभिध्यसारवेलालकाः
सम्ननेजोभौविमध्यामेचकाठरेगाःस्मृता नेत्रोपमे

रक्ता ह्रस्वाः स्थूलवालधिकेशराः पाण्डुर्वलिमष्टधुंगा
लघुगात्रास्तु कृशिकाः उच्चैर्वंशशिरोग्रीवाह्रस्वाव
ल्लैःखुरैः ह्रस्वोरस्काविरूपादौवालास्तु रूपमेव
काः नंदन्तस्थास्तु त्रेगर्ताविलवनानक केशराः ह्रस्व
ग्रीवस्तुरवोरस्काः सूक्ष्मवालाधिकेशराः प्रायसः प्रा
शवर्णास्तेस्थूपादशफास्तथा शशक्रोडाःशशमु
खाःशशाकरागिरासुकेशराः क्रोधनानातिअराश्च
त्रैगर्त्ताड्डिःखवाहिनः अंजनिकामहोरस्काःस्थूलाहाः
सूक्ष्मकेशराः ह्लवीमरवाह्रस्वपृष्ठालंबमेढ्रफलास्तथा
महास्कंध —— ग्रीवाकुसवर्णानिवर्णिनः अल्पते
जोजवाःक्रूराःस्वाजातियास्तुरंगमाः सावित्रेयाह्रस्व
पृष्ठाविस्तीर्णजघनाःस्थूलाः स्पष्टास्यवक्त्रकुहनतयः
स्थूलवालाधिकेशराः दीर्घसक्थोरुपृष्ठोत्तोत्थितमं

शा० हो० सत्त्वं धत्ताः वर्ज्जवंतस्तथा शूरास्तसा विज्ञेयास्तुरंगमाः
१२६ यौधेयाहृस्वकायाश्च सारतेजोबलान्विताः स्त्रायतो घन
ग्रीवोवृत्तमध्यास्तकुक्षिका दीर्घवालाधिकेशाश्च खुरान्ता
निपिंगलाः त्वक्सूक्ष्मायताः स्तनाडास्तु विभक्तास्तु वक्षसः
त्वक्तनुवक्त्रास्तद्घनरोमाराग्रो विभक्ताश्च मुख्यसंधयः यौधे
यास्तु भवंत्यश्वा भारे ह्यनिष्टपरगाः पृष्ठत्स्थायवनाश्वास्तु
विस्तीर्णाजिघनाहृदाः स्थूलस्पर्शास्तु नेत्रांगाः नष्टहस्ता
यनेमेरवैः नष्टत्वक्तुस्तनरोमाणः शंकुकर्णाल घु
क्रमः स्थूलजंघनास्तकावर्णपंचनाः स्तमेधसः व
ज्ञवर्णी स्वर्णाश्च मनोहराः प्रियदर्शना सारभवंतः
सुगंभीराः सत्वतेजोजवान्विताः स्थूलास्थ्यखुराश्री
घ्रामसुस्थिराः सर्वकर्मसु यवनाश्वास्तु बोधवाबजा
गन्दीर्घवालवः एतेनान्येववक्ष्यन्ते यवनाश्वास्तु वा

मवाः शुभावर्त्ताः स्वकायाः सत्ववंतो छलान्विताः
स्तदमरोमन्नवोदग्रास्तन्वंगास्त्वेस्त्रकांतिताः मनोहररू
पाः सुजवाः स्वराणि प्रियदर्शनाः शुभावर्त्ताः शुभ
शफाः शुभचारास्तुरंगत्वचः शुभरोमकेशवालाः सु
भगाः शुभमेधसः कर्कशाः वाडवपराज्ञेयाः परम
वामनाः हयाराजावर्धवंतस्तेजोजवबलान्विता
परमेश्ववत्ययाराश्वकल्यस्तुपाय प्यानाया पारगावलवंत
श्च